

JOEREN BLAY

Joan F. Mira (València, 1939) és antropòleg, novel·lista, traductor i assagista. I ha estat durant anys professor de grec a la Universitat Jaume I de Castelló. El seu nou llibre, 'En un món fet de nacions' (Lleonard Muntaner editor), tracta d'alguns dels temes més recurrents en els seus papers.

Són molts anys escrivint de temes de nacionalisme, llengua i identitat. Què penseu, quan comproveu que hi ha obvietats que encara es posen en dubte, com ara la unitat de la llengua, o quan es parla de la maldat intrínseca

de tots els nacionalismes... excepte l'espanyol?

—Sent decepció. I la sensació que la meua obligació és continuar insistint en les mateixes idees. Sempre hi haurà un cercle important i influent de persones que acceptaran aquestes

idees, i això és bàsic. Quan veus que allò que dius o fas només arriba a una minoria, per molt que t'hi esforces o t'hi apliques, el que has de fer és acceptar-ho. A mi el que em frustra no és no poder canviar les idees que té la gent de Valladolid o de Madrid

“La gent parla sense perspectiva històrica”

sobre aquests temes, sinó no poder influir sobre la meua pròpia societat, els meus compatriotes valencians, que majoritàriament creuen en unes idees absolutament contràries a les meues.

—Dieu que sempre hi haurà un grup de gent que creurà en les idees del valencianisme catalanista. Va en augment?, disminueix?

—No disminueix numèricament, però no augmenta la seva influència. A la pròxima trobada de la Federació d'Escoles Valencianes hi participaran 200.000 persones: no és poca gent! Tots tenen les idees molt clares i es-

tan molt compromesos? No. Però tots tenen unes actituds positives i coherents, i això ja és molt! No som quatre gats. I segurament sense el treball d'un grup més reduït de gent que durant anys ens hem dedicat a la reflexió i la difusió d'idees, aquesta massa de gent seria molt menor. A més, tot això és una cosa molt recent: fa cinquanta anys era impensable.

—Vista en perspectiva, la cosa no pinta tan malament, doncs?

—No pinta malament pel fet que hem construït o reconstruït un gruix de gent que comparteixen una visió racional del propi país i de la pròpia història; ara, la cosa pinta malament perquè els qui no comparteixen aquesta visió són més poderosos que mai. I més conscients! Abans eren indiferents; actualment són hostils.

—La força d'aquest grup hostil pot fer disminuir el valencianisme?

—En un futur immediat, no hi ha cap indicatiu que això puga passar. D'ací a cinquanta anys, no ho sé. A vint anys vista, no. La del valencianisme és una minoria, però és una minoria sòlida.

—No es pot resistir sempre: tard o d'hora s'ha de guanyar, si no es vol perdre.

—Les societats no són un tot compacte. Què significa que desapareixerà el valencianisme? Que ningú no parlarà en valencià? Que s'extingirà qualsevol signe diferencial? Tot això són processos... No ser majoritari no significa estar abocat a la desaparició total. Al País Valencià, no s'ha produït la supressió de tot signe diferenciador. Ara bé, tampoc no s'ha assolit la recuperació de la plena consciència d'aquesta diferència. Moltíssima gent sap que ser valencià no és el mateix que ser extremeny o manxec, encara que després molta d'aquesta gent visquen, pensen, voten com a espanyols extremenys o manxecs. En una qüestió tan conflictiva com la de la llengua, fins i tot el PP, que no fa res per ajudar-la, sent que ha de fer veure que sí que fa. No tenen una actitud negacionista, cosa que sí que molts tenien fa cinquanta anys o setanta, en temps de la República, quan molta gent deia que valia més deixar morir el valencià, un pur dialecte, i assumir com a llengua única l'espanyol. Ara bé: això

impedeix un procés cada vegada més accentuat de castellanització lingüística? Doncs no. Però ajuda a mantenir un signe distintiu.

—Deixem la política. Teniu fama —merescuda— d'humanista antic...

—No. A mi no em fa tanta gràcia que em qualifiquen d'humanista antic... Humanistes ho hauríem de ser una mica tots, i si per humanista ens referim a aquells erudits renaixentistes, no em fa massa gràcia identificar-me amb això. Ara, si ens referim a una persona que té uns interessos intel·lectuals extensos, i que s'interessa per tots els aspectes de les ciències humanes (i científiques), no em sembla que es puga definir com a humanista antic o clàssic. Quan avui es parla d'humanistes, la gent immediatament pensa en algú molt excèntric, que està tancat en una sala en penombra amb papers i llibres estranys. I jo no sóc això.

—He dit antic i no clàssic perquè l'adjectiu antic és un dels que més vegades i més positivament surt als vostres papers.

—Sí, és que m'agrada molt. Quan jo dic antic em refereix a una actitud o visió de la vida que no respon a modes fluctuants i efímeres, sinó que respon a una continuïtat que, en el nostre cas, sobretot procedeix dels grecs.

—Ara es parla molt de la crisi de les humanitats. ¿Què en penseu?

—S'ha de relativitzar. Abans hi havia molta menys gent que estudiava les carreres d'humanitats que no ara. La gent parla sense perspectiva històrica.

—Bé, crisi de les humanitats en el sentit que abans vehiculaven més i millor la vida de les persones que no pas ara.

—De quina proporció de la societat? De l'obrer que treballava catorze hores a la fàbrica? Quines coses d'humanitats sabia un pagès o el dependent d'un comerç? L'única cosa certa és que els estudis mitjans d'abans eren més rigorosos que no els d'ara. La gent que els cursava, poca, adquiriria una formació bàsica molt més rigorosa i forta que els alumnes d'avui, perquè rebien —tant a Espanya com a França o a Anglaterra— una educació clàssica molt dura, que incloïa coneixement d'història clàssica, llatí i grec, cosa que feia possible un fons comú

“O creem universitats per als qui realment vulguen treballar, o mantenim aquestes guarderies per a adolescents que tenim”

de coneixements compartits entre els membres de l'elit europea.

—**I aquesta elit, no impregnava la resta de la societat?**

—No, aquesta elit no impregnava quasi ningú. El que passa és que aquesta elit es pensava que ells eren tota la societat. Hi ha moltes ide-

es molt absurdes. Quan parlem dels homes renaixentistes, per exemple, a qui ens referim? Quants homes renaixentistes hi havia a tot Europa fa cinc segles? 2.000, 3.000...? O quan ens referim a l'home contemporani? Qui és? Els membres d'una tribu de l'Amazones, són contemporanis? Tot

això només són fórmules del bla, bla, bla.

—**Heu estat professor durant quaranta anys. Heu notat una baixada en la qualitat dels alumnes?**

—Evidentment! Però tot ve d'allà mateix: de la desaparició del batxillerat clàssic. Ara, una elit ben formada gràcies a uns estudis mitjans, és a dir, a uns estudis que arribaven fins als disset anys o divuit, es podia mantenir? O bé la mateixa universalització de l'escola obligatòria la feia impossible? Aquesta és la gran pregunta, que cap país del món no ha sabut respondre. Quan s'universalitza l'ensenyament automàticament es perd intensitat, rigor, solidesa i substància en els coneixements que es transmeten. O creem universitats per a la gent que realment vulga treballar, o continuem amb aquestes guarderies per a adolescents que avui tenim, on els joves hi van a perdre el temps fins a 25 anys o 30. Guarderies que costen molts diners. Si la gent sabera quant costen aquestes universitats...

—**Les cremarien.**

—Sí, les cremarien. I si la gent sabera el nivell d'ignorància amb què acaben la carrera els llicenciats de lletres, no en parlem. Només els de lletres, però! Alerta: els enginyers, els químics, els físics, els metges, continuen sabent! Els estudiants de filologies diverses, història, etcètera, en canvi, no.

—**I els escriptors joves, creieu que són pitjors que no els d'abans?**

—Això és un altre tema. Avui, igual com ha passat sempre, continua havent-hi molts escriptors que escriuen malament i molt pocs escriptors que escriuen bé. I ja està. Però passa que, avui, com en tot, la literatura s'ha massificat també moltíssim. Si als Països Catalans cada any es publiquen 7.000 llibres, és un miracle que n'hi haja deu o dotze de bons o molt bons. I si es convoquen 2.000 o 3.000 premis literaris, és absolutament impossible que la majoria tinguin un guanyador digne. Molts dels manuscrits que es presenten als premis literaris tenen la mateixa qualitat que si un *amateur* es presentara a un concurs de piano i aspirara a guanyar-lo tocant el *Happy Birthday* amb un sol dit!

Pere Antoni Pons